

portugalskog dvora (od 1751). Izradio je prvu kartu donjeg toka Amazone i bilježio astronomska opažanja. God. 1760. uhapšen je i sproveden u Portugal, gdje je 17 godina čamio u tamnici. God 1777. vratio se u Hrvatsku i radio na školi u Varaždinu. God. 1783. objavio je prvu kajkavsku gramatiku *Einleitung zur kroatischen Sprachlehre für Teutschen*.

Mijo Korade, *Hrvatski isusovci XVI stoljeća (1553—1584)* (101—117). Kronološki popis uz biografske podatke o prvoj generaciji, zapravo prvoj 25-orici hrvatskih isusovaca toga vremena.

Mijo Korade, *Izveštaj isusovački misionara iz XIX st. o istočnoj Hercegovini* (118—154). Najvećim dijelom do sada nepoznati izvještaji ne samo o vjerskom stanju nego i sa zanimljivostima o kraju, ljudima, običajima na području od Popova polja do Neretve.

Josip Jurić — Mijo Korade, *Iz arhivske građe o Ilirskom kolegiju II. Podaci o pitomcima Ilirskog kolegija u Loretu 1659—1686* (155—203). Nastavak iz prošlog broja.

Obnovljen časopis zadržao je solidnost i akribiju u objavljivanju izvora i podataka što ih je postavio utemeljitelj i prvi urednik.

J. Lučić

ARHIV JUGOSLAVIJE. VODIČ ZA KORISNIKE ARHIVSKE GRAĐE, Beograd 1985.

Za osnivanje Arhiva Jugoslavije dana je inicijativa 1935. godine; pedeset godina kasnije ta je institucija objavila omanji zbornik tekstova pod naslovom: »Arhiv Jugoslavije. Vodič za korisnike arhivske građe« (Beograd 1985. str. 100). Inače, ideja o osnivanju Arhiva datira u 1922. godini, ali je realizirana tek 1950, no ta je institucija stvarno započela s radom dvije godine kasnije; tada je Arhiv imao svega 14 radnika, dvije male radne prostorije (na jednoj lokaciji) i spremište od svega 500 m² (na dvije lokacije). God. 1969. dobivena je sadašnja zgrada — raskošna i prostrana građevina (uz koju postoje mogućnosti i dogradnje). Arhiv je osnovan Opštim zakonom o Državnim arhivima iz 1950. kao Državna arhiva FNRJ, a imao je status upravnog organa; posebni zakoni o Arhivu Jugoslavije doneseni su u više navrata ili su dopunjavani, itd.

Osnovni zadaci Arhiva Jugoslavije su: »Arhiv Jugoslavije vrši zaštitu arhivske građe saveznih organa uprave i saveznih organizacija, drugih saveznih organa, društveno-političkih organizacija, samoupravnih organizacija i udruženja građana organizovanih na nivou federacije. Iz perioda narodnooslobodilačkog rata vrši zaštitu građe najviših političkih organa narodnooslobodilačkog pokreta, organa vlasti i njihovih izvršnih organa i državnih organa. U njegovoj nadležnosti je i građa centralnih državnih organa i ustanova, centralnih organa političkih partija i drugih organizacija, stručnih i drugih udruženja iz vremena bivše, Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, odnosno Kraljevine Jugoslavije.« Međutim, Arhiv se danas bavi i izdavačkom djelatnošću, istraživanjima u cilju kompletiranja građe, kulturno-prosvjetnom aktivnošću, osuvremenjivanjem informativnih sistema, itd. Arhiv je 1985. god. imao 84 radnika i 10.445 dužinskih metara građe, odnosno 315 fondova i zbirki. Ta in-

stitucija ima razvijenu službu zaštite arhivske građe, a razvija i široku suradnju sa sličnim i drugim institucijama u zemlji i van nje.

O svemu tome te o ostalom govori se već u uvodnom dijelu spomenute publikacije, u kojoj su pojedine cjeline napisali B. Lekić, M. Jovović, B. Bojović, J. Popović, M. Milenković i D. Popović. Sâm je materijal u knjizi podijeljen u nekoliko cjelina. U prvoj »Arhiv Jugoslavije« — ukratko je ocrtan povijesni put od ideje formiranja do osnivanja Arhiva te od osnivanja do danas, s prikazom sadašnjeg stanja te ustanove. Poglavlje »Arhivska građa« podijeljeno je na period Kraljevine Jugoslavije, na vrijeme rata od 1941—1945, na socijalističko doba, na porodične i lične fondove i na zbirke. »Informisanje, korištenje i publikovanje arhivske građe« naslov je poglavlja u kojem se govori o sistemu informiranja, o čitaonici, o biblioteci, o publiciranju i o kulturno-povijesnoj djelatnosti. Poglavlje »Tehničke zaštite arhivske građe« sadrži podatke o radu na konzervaciji i restauraciji, o mikrofilmiranju i o knjigovežnici. Materijali u poglavlju »Pregled fondova i zbirka Arhiva Jugoslavije« razvrstan je na period Kraljevine Jugoslavije te na razdoblje socijalističke Jugoslavije. U posebnom poglavlju je »Bibliografija publikacija Arhiva Jugoslavije«. Na kraju je objavljeno više desetaka faksimila dokumenata i fotografija.

Ovaj mali vodič Arhiva Jugoslavije vrlo je svrsishodna publikacija — knjiga koja svojim sadržajem na pristupačan a opet seriozan način upoznaje zainteresirane s osnovnim pitanjima koja su vezana uz Arhiv Jugoslavije. Ne samo strana već i naša znanstvena i stručna (pa i šira) javnost ima sada mogućnost da preko brzih i korisnih informacija koje pruža to djelo lakše priđe istraživačkim akcijama u samome Arhivu Jugoslavije, te da se lakše snađe u bogatom materijalu koji ta institucija posjeduje.

P. Strčić

PETAR ČIMBUR, »NATJECANJE ZA GRB«, Zagreb, 1982.

Heraldika je u nas zanemarena oblast, a tako i veći dio pomoćnih historijskih nauka. Ipak, grb nije rijetka pojava u našem životu; vezana je uz simbole pojedinih gradova i naselja, radnih organizacija, sportskih udruženja, itd. Štoviše — kao da u organizacijama i institucijama za to ima sve više interesa da se i kroz grb istakne suština njihova postojanja i djelovanja. Međutim, rijetka su u nas djela koja govore o heraldici ili pak o pojedinim dijelovima grboslovlja. Zbog toga je tim interesantniji pokušaj publiciste Petra Čimbura da u svojoj knjizi »Natjecanje za grb« (Zagreb 1985, str. 123, sa više tabli slika) dade svoje iskustvo u vezi sa svojim radom na grbovima. Naime, stjecajem okolnosti P. Čimbur je ušao u rijetku kolotečinu — on je autor niza grbova, bilo da ih je sâm nekome ponudio na uporebu, bilo da je izrada grba od njega naručena, ili pak sudjelovao u natječaju za izradu grba. Na živ, publicistički način opisao je u više poglavlja svoje sudjelovanje u natjecanjima, te je iznio podatke o tome kako je došlo do toga da radi grbove za više gradova u Jugoslaviji. Čimburovi grbovi odnijeli su na natjecanjima niz pobjeda — na primjer, njegova idejna rješenja danas su grbovi Tivta, Budve, Knjaževca, Smederevske Palanke, Crikvenice, Gospića, Susedgrada, Krka, Tetova, itd. (ti i drugi grbovi u knjizi su reproducirani u boji).